

הפורתח בכל יום..

הניוז היומי של דרשו.

Dirshu
דרשו ד' ועוזו
קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

יום שני ט"ז אלול תשפ"ב | דף היומי בבלי: כתובות סח.

דף היומי בהלכה: מסעיף ט' עד סעיף י"ג.

מוסר: שמירת הלשון - פרק ד' 'לך נא' עד פרק ד' 'והנה לפי'.

קנין חכמה הלימוד השבועי: שער הכניעה פרק ד' עד פרק ה' 'והחמישי כאשר יחשוב בגדולת הבורא'

להצטרפות לקבלת הפותח בכל יום במייל: dirshu@dirshu.co.il

"החנות הוצפה בלקוחות, הרגשנו שאנחנו מאבדים שליטה" | עוד 3 דקות המטוס ממריא, והמשגיח לא זז ממקומו | 2486

הסיפור היומי

"הרמקול הכריז שהטיסה שלנו יוצאת בעוד
שלוש דקות, אבל המשגיח לא נע ולא זז... עמדתי
מסומר למקומי, אמרתי לעצמי: אם המשגיח
עומד כאן אשאר עמו, ומה שיקרה לו - יקרה לי"

הגר"ש פינקוס זצ"ל מספר על חוויה מרטיטה שעברה עליו בשדה התעופה באחת מערי אירופה

עמדתי כמסומר למקומי, ועכשיו גם אני לא יכולתי לזוז. אמרתי לעצמי, אם המשגיח עומד כאן אשאר עמו, ומה שיקרה לו - יקרה לי. שלוש הדקות הללו חלפו, והמטוס היה אמור כבר להמריא. רק כעבור עשר דקות נוספות סיים המשגיח שליט"א את תפילתו, ובעוד שהמטוס כבר היה אמור להמריא, הוא, כמי שנחת מהעולמות שבהם היה, הביט בשעונו והבין שאין הרבה מה להפסיד, ופנה לומר 'עלינו לשבח' בדביקות. דקות נוספות עברו, ואז הבחין בי המשגיח, תפסני בזרועו ושנינו צעדנו לעבר המקום בו היה אמור המטוס לעמוד. לפליאתנו המטוס עדיין עמד על מקומו כמסומר... עכשיו כבר מיהרנו שנינו לעבר כבש המטוס, טיפסנו אל הפתח, ובדיוק באותו רגע נסגרו הדלתות והמטוס יצא לעבר מסלול ההמראה... לפליאתי התברר, שאחד הנוסעים העיר תשומת ליבו של איש הביטחון שהיה במטוס על תיק חשוד שהונח באחד המדפים. איש הביטחון לא רצה לטפל בתיק לבדו והזעיק עזרה ומכשור לבדיקת החפץ החשוד, וכך עברו בדיוק אותן 15 דקות שהמשגיח

פעם בעידנא דחדוותא סיפר הגה"צ רבי שמשון פינקוס זצוק"ל: הייתי בשדה התעופה באחת מערי אירופה, והייתה זו שעת חניה בין טיסה לטיסה. בעוד כעשר דקות היה המטוס אמור להמריא, מרבית הנוסעים היו כבר בתוך המטוס, והאחרונים שבהם עשו את ההכנות האחרונות לעלות. והנה הבחנתי לפתע בדמות יהודי חרדי שגם טס עמנו קודם לכן מארץ ישראל, העומד בפאתי בית התיבות ומתפלל שמונה עשרה של מנחה. המחזה הזה היה כה מרגש, עד שגם אני נעמדתי והתבוננתי בו ובשלווה שנראתה על פניו בעת עומדו בתפילה. עד מהרה זיהיתי אותו כהמשגיח הגה"צ רבי דן סגל שליט"א. הייתי בטוח שגם הוא יודע שעוד מעט קט המטוס ימריא לדרכו, ואם לא יסיים את התפילה תתקלקלנה לו כל התכניות ויאלץ להמתין לטיסה הבאה אם בכלל. אך המשגיח ממשיך לעמוד בדביקות בתפילתו, משל נמצא הוא בעולם אחר, לא בשדה תעופה אירופאי. גם כאשר נשמע קולו של הרמקול המכריז שהטיסה שלנו תצא בעוד שלוש דקות, לא נע המשגיח ולא זז מקומו.

עמד בתפילתו והמטוס יצא לדרכו.

לבי יצא למראה ההשגחה הפרטית המלווה את עבדי השם, וכאשר המטוס היה כבר בשחקים ניגשתי אל המשגיח ושאלתי: האם זו היא הדרך הראויה, לעמוד שמונה עשרה בשדה התעופה מבלי לשים לב אל השעה העוברת? הרי זו לא שאלה אם להתפלל או לא, אלא האם להתפלל באריכות או שמא לקצר מעט. ואולי היה לכם אם כן להתפלל קצת יותר מהר, והעיקר שלא להפסיד את הטיסה. שהרי אם המשגיח מאחר את הטיסה, ההפסד היה

גדול והיה כרוך בביטול תורה?

המשגיח שומע את שאלתי, מחייך במאור פנים ומשיב במשפט אחד: "ומה אעשה ידידי, אם היה לי כל כך נעים בתפילה עד שלא הרגשתי כלל שהזמן עובר?"...
סיים הגר"ש ואמר: מי שלא ראה את פניו של המשגיח בעומדו בתפילה, לא יבין באיזו נעימות מדובר".
על זאת יתפלל כל חסיד אליך לעת מצוא...
(הרב מ' ברמן, מוסף שבת קודש כי תבוא תשע"ו)

קול העם

לא חלפו 10 דקות והחנות החלה להתמלא... גם הטלפון צלצל שוב ושוב, הזמנה אחר הזמנה. אלא שהברכה היתה כה גדולה, עד שלא היו מספיק ידיים עובדות. הרגשנו שאנחנו מאבדים שליטה...

"ואז ביקשתי מבורא עולם: תשלח לנו גם את הכלים לקבל את השפע"

שישלח לנו את הכלים לקבלת השפע, שכן אם אני מוציא לקוחות מאוכזבים יצא שכרי בהפסדי.

הלחץ הלך וגבר עד שבאמת כבר לא היה מצב לשלוט על כל כך הרבה עבודה בבת אחת. ואז כשכולם הרגישו את המחנק, נכנסו לחנות במפתיע שני עובדים שעבדו בחנות בעבר והגידו לביקור. הם ראו את המצב, ובלי לדבר הרבה הפשילו שרוולים ונכנסו לעבודה במרץ רב. שעתיים תמימות עבדו ושירתו את קהל הלקוחות הבלתי צפוי, ולא עזבו את המקום עד שהרגיעה שבה לחנות.

כשוך הסערה שאלנו אותם מה פתאום הגיעו אחרי חודשיים שלא נכנסו לביקור? הם השיבו שבעצמם הם לא יודעים למה, אבל הנהג טעה בפניה, וכאשר חלף על פני החנות הציע לקפוץ לביקור קצר...

מאז אנו מוסיפים בתפילות שלנו שה' ישלח ברכה, אך עם הכלי וידיים לקבלת השפע בנקל.

חשוב לי לציין כי אנו רואים מדי יום ישועות כאלו ואחרות: עובד אחד פתאום לא חש בטוב ועובד אחר מתקשר לבקש שיבוצע עבודה ועוד כהנה וכהנה דוגמאות מסוג זה. אלא שהמקרה הזה היה חריג באופן בולט, אז החלטנו לשתף בו את הקוראים...
(ח'יכו ממתקים' עקב תשע"ט, מתוך 'טיב ההשגחה')

שקט. דממה שררה ברחבי העסק. לא היו לקוחות בחנות, ואף בטלפון לא נכנסו הזמנות. מה יש ליהודי לעשות במצב כזה, אם לא לפנות לבורא עולם שישלח ברכה בעיסה?

אני והעובדים, כל אחד בדרכו הוא, פנה לריבון העולמים וביקש רחמים.

לא חלפו עשר דקות והחנות החלה להתמלא בתנועת קונים, במקביל הטלפון צלצל פעם אחר פעם, הזמנה אחר הזמנה והברכה אכן הגיעה. אלא שהברכה הייתה כה גדולה, עד שלא היו מספיק ידיים עובדות בחנות.

עשינו כל מאמץ לשרת את כלל הלקוחות, אך הרגשנו שהשליטה חומקת מבין אצבעותינו.

אחד העובדים שראה את המצב התלהב ואמר בעודו רץ בין מטלה אחת לשניה: "תראו איזה ברכה הביאו התפילות שלנו למקום".

השני השיב לעומתו: "ברכה ברכה, אבל אנחנו מאבדים שליטה!!!"

אמר השלישי: "מה אתם בלחץ? אם בורא עולם שלח ברכה הוא גם ישלח כלים לקבל את הברכה!!!"

אני שמעתי את הדיאלוג בין העובדים וביקשתי מבורא עולם

077-2222-666 או *4992

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

חשב המשולח לעצמו: 'כיון שאני עומד לבקר את הנדבן למחר, אולי כדאי שאכין את הסוגיא שהוא עומד בה, ואם ישאל אותי, אגיד לו בבהירות את הסוגיה, ועל ידי זה אמצא חן בעיניו?'

הרעיון באמת עבד... אבל אח"כ נקפו לבו והוא פנה לשאול את מרן הגר"ח שליט"א אם נהג כשורה

להנדבן שאלו על הסוגיא, וענה לו בדיוק כמו שתיכנן, והנדבן נתן לו סכום גדול מאד.

כשחזר לארץ ישראל לבו נקפו שאולי מה שעשה יש בזה לפחות קצת מגניבת דעת, ואסור לו להשתמש עם הכסף אפילו לדבר מצוה להחזקת מוסדו. נסע לרבינו הגר"ח קניבסקי וצוק"ל ופרס לפניו את מה שאירע ועל אודות ספיקו.

ענה לו הגר"ח שמוותר לו להשתמש עם הכסף בלי שום ספק כלל. ואמר לו: אתה טועה בחושבך שהכסף שנתן לך הוא משום שאתה תלמיד חכם גדול. תדע לך שלא זו הסיבה שהנדבן נתן לך הכסף, אלא משום שאתה נתת לו עוד ידיעה בתורה הק'! וכיון שזו סיבת נתינתו, חושב אני שהוא שילם לך סכום נמוך הרבה ממה שאכן מגיע לך, כיון שהלא הוספת לו עוד ידיעה אחת בתורה!

(אהל משה' במדבר)

סיפר הגרמ"י שיינרמן שליט"א: סיפר לי ת"ח אחד, שפעם כשנסע לחו"ל למטרת חיזוק כספי למוסדו שבארץ ישראל, ביקר אצל נדבן אחד, וכשנכנס לביתו ראה שעסק בלימוד, וביקש סליחה על שמפריע לו מלימודו. הנדבן סלח לו, וגם שאלו אולי יכול לעזור לו בהבנת סוגיא בש"ס שעסק בה.

ענה לו המשולח: אגיד לך את האמת, שאינני עוסק בימים אלו בלימוד, כי מפאת טרדת הפרנסה לא נשאר לי זמן מספיק להיות עמל בתורה. והנדבן נתן לו סכום קטן בשביל אותו מוסד.

כשחזר למקום אכסנייתו פגש בעוד משולח שבא לחו"ל מאותו סיבה, וכששוחחו ביניהם סיפר המשולח הראשון למכירו מה שאירע כשביקר אצל אותו עשיר. חשב הלה לעצמו: מכיון שאני עומד לבקר את הנדבן למחר, אולי יהיה לתועלת שאכין את הסוגיא שהוא עומד בה, ואם ישאל אותי, אגיד לו בבירור סוגיית הגמ', ואולי עי"ז אמצא חן בעיניו. וכן עשה. ובאמת כשנכנס

יומא דהילולא

פעם בתפילת שחרית היה חסר כהן בבית מדרשו, והגבאי קרא: "אין כאן כהן, יעמוד אדוננו מורנו ורבנו". כששמע זאת הרבי, המשיך באותה מנגינה ואמר: "אין כאן אדוננו מורנו ורבנו, יעמוד..."

גרגרי עובדות ממיידת ענוותנותו של כ"ק האדמו"ר מסטריקוב זצ"ל - ליומא דהילולא ט"ז באלול

שליט"א. הרבי הלך ותלש את הכותרת מהמודעה, באמרו למקורביו: "מי צריך את הכבוד הזה..."

כזו הייתה תשובתו לשיש שהגיע ממרחק, ובעת נטילת שלום עליכם שאל לשלומו: "וואס מאכט דער רבי?" התגובה המיידית הייתה: "קודם כל צריך להיות רבי, אח"כ תשאל מה עושה הרבי..." אנשים היו נכנסים לבית מדרשו ומחפשים את הרבי במזרח של ביהמ"ד, אך הרבי היה יושב בפניה בצד על הספסל. לפעמים היה מצטרף לשיעור שנמסר בין מנחה למעריב לבעלי בתים במשנה ברורה או במשניות, וכל זה בצורה טבעית ביותר.

במשך שנים, אחרי התיישבותו בב"ב, עדיין לא התרגל שקמים לכבודו כאשר נכנס לביהמ"ד, והיה אומר בכל פעם: "זיצט, זיצט!". כשנכנס פעם לסוכה וראה שכולם קמים לקראתו, אמר:

ענוותנותו ופשטותו המופלאה של הרבי זצ"ל התגלו באפיזודות רבות ושונות, עד שכמעט אין תחום שבו לא ניכרה פשטותו המוחלטת האופיינית לו. הרבי היה בז לכל הבלי העולם הזה ולא סבל גינוני כבוד, מהם סלד ביותר. כשהיו קוראים לו בשמו "כבוד קדושת" או "אדמו"ר", היה מעוות פניו ורוקע ברגליו וצורתו החליפה אלף גוונים.

אירע פעם שבתפילת שחרית היה חסר כהן בבית מדרשו, והגבאי קרא: "אין כאן כהן, יעמוד אדוננו מורנו ורבנו". כששמע זאת הרבי, המשיך באותה מנגינה ואמר: "אין כאן אדוננו מורנו ורבנו, יעמוד..."

פעם נכנס לביהכ"נ וראה שתלו פתק שמוכרים מקומות לעזרת נשים, בראש המודעה נכתב "בנשיאות כ"ק האדמו"ר

"הרי כתוב בסוכות תשבו".

פעמים רבות שכשנכנס לביהמ"ד וראה איזה אורח שבא לשבת או ביום חול, היה ניגש אליו ומתיישב לצדו כרע וכידיד, ואם הלה היה מנסה לסדר רגליו ולהתיישר ביראת כבוד, היה מעיר לו: "זיץ גלייך".

הרבי היה משוחח בפשטות עם אנשים שנכנסו לביהמ"ד ללא גינונים וכמו אדם רגיל. הרבי היה מתיישב עם אותו יהודי על הספסל כאחד האדם, ומתעניין לשלומו וכו', כשהלה לא מאמין למראה עיניו איך הרבי המפורסם משוחח עמו בפשטות כה נדירה. לפעמים אף היה קורא לילד ומבקש ממנו: "שב לידי, תספר לי מה אתה לומד", וכך שוחח הרבי עם הילד במשנת תלמודו מתוך חיבה ואהבה.

כאשר היה מתחיל לומר דברי תורה בעת עריכת שולחנו היה פותח ואומר: "איך זאג גאר נישט" [אני לא אומר כלום] או "אלץ שטייט מסתמא" [הכל כתוב מן הסתם] וכדומה, וכאילו אינו אומר שום דבר חידוש, בה בשעה שכל דברי תורתו היו מלאים בחידושים משלו, וכל מי שהיה שומע את דברי תורתו היה מתפלא מעומקם וחריפותם של הדברים.

כמו כן נזהר היה מאוד שלא לתפוס מעמד של "משיב תשובות", והתרחק בזה כמפני אש. כשעקר מת"א לבני ברק וכבר פקיע שמיה כגאון וחכם שנון, הרגיש הרבי כי אנשים מתחילים להתדפק על דלתות ביתו בבקשת עצות וברכות, הרבי היה מקבלם בפתח בעמידה, ופטרם בברכת הצלחה וכל טוב. לפעמים היו אנשים מגיעים לביתו שבת"א לשאול עצה וכו' בטענה ששמעו שיש אדמו"ר חכם ופיקח ברחוב "בורוכוב" שעונה תשובות, אך הרבי היה פוטרם ואומר להם כי מן הסתם טעו בכתובת, והכוונה היא לאדמו"ר מפורסם המתגורר ברחוב "בר-כוכבא".

בתקופה הראשונה שהתגורר הרבי בת"א, הופיע בפתח ביתו יהודי שחיפש את האדמו"ר מסטריקוב כדי להתברך ממנו וגם לתרום לו סכום מכובד. הרבי נענה לו ברוב ענוותנותו שהוא טועה בכתובת ושלח אותו למעונו של אחד מצאצאי רבי וואלף מסטריקוב זי"ע שהתגורר בקרבת מקום.

הרה"ח ר' יחיאל גיברשטיין ז"ל מזקני חסידי סטריקוב סיפר בימי ה'שבעה', כי בשנת תשל"א, כשהרבי עוד התגורר בת"א, הגיע בצהרי יום שישי לבית מדרשו ברח' בורוכוב כדי להביא את המוצרים של הקידוש לשבת. הוא פתח את הדלת ולתדהמתו ראה את הרבי כשהוא שוטף את ריצפת ביהמ"ד בכבודו ובעצמו. באותן שנים בת"א, כשביהמ"ד שכן ברחוב בורוכוב 8, התקיים בו מניין לתפילת שחרית מוקדם בכל בוקר. הרבי עצמו לא היה מתפלל במניין זה, כיון שהיה מתפלל יותר מאוחר משום שהיה מכין את עצמו שעות ארוכות לתפילה, אולם אעפ"כ התייצב כל יום בשעה שש בבוקר וישב בביהמ"ד בשעת התפילה, וכאשר היו קשיים להשלים את המניין היה יוצא בעצמו לרחוב כדי לאסוף אנשים להשלמת המניין.

עד כעשר שנים לפני הסתלקותו ניתן היה לראותו נוסע

בתחבורה ציבורית ללא גבאים ומשמשים, תחנוני החסידים כי אין זה לפי כבודו נדחו על ידו בביטול. "כבוד"? תמה באוזניהם, "האמת זה מה שחשוב, כל השאר זה עולם הזה". השינוי חל רק בשנים האחרונות כאשר החסידים החליטו להמתין לו עם רכב ולהסיע אותו ממקום למקום ובלית ברירה הסכים הרבי לכך.

גם לחתונות נהג להופיע לבד ללא גבאים. פעם יצא הרבי מאיזו שמחה כשבעל השמחה מלווהו החוצה כברת דרך, הרבי שלא רצה להפריעו משמחתו פנה אליו בבקשה שיחזור לבית המשתה והלה נענה: הלא איתא שת"ח צריך ב' מלווים, אולם הרבי הגיב על אתר בחריפותו: ואני איני צריך אפי' אחד...

באחד הימים פגש בו אחד מגדולי התורה המובהקים בבני ברק שעמו היה מיודד רבות בשנים. במהלך השיחה העיר אותו גדול לרבי על שהוא אינו נוהג כפי המתחייב ממעמדו. "גם אם הרבי סולד מהכבוד המלווה לכך, הרי שכאדמו"ר המנהיג קהילה חסידית מכובדת, אסור לכם להתנהג כפשוטי העם". הרבי הבין שזוהי 'דעת תורה' והסכים לדבריו, ומאותה עת הסכים לכך שרכב יסיע אותו לחתונות יחד עם מלווה.

לא אחת כשהיה שומע שאחד מגדולי ישראל מבקש לבקרו, מיד היה קם ומקדים לנסוע אליו לבקרו. הרבי היה מטריח עצמו למרחקים לכל שמחה שהזמינוהו, אפילו לא הכירם רק שהיו אצלו והזמינו אותו. פעם שאלוהו, שהלא לפעמים מגיע לשמחה שממש אינה לפי כבודו, אך רבנו השיב בפשטות: איך אוכל שלא להשתתף בשמחה שיהודי זה טרח בעצמו להגיע אלי להזמין אותי?

פעם נכנסה לקודש פנימה משלחת להזמינו לשמחת נישואין אצל רבם, והרבי הגיב: למה לכם הטרחה הזו? הלא היה אפשר לשלוח הזמנה דרך הדואר וזה היה מספיק לי...

עשרות פעמים כשבאו לכבדו בסידור קידושין או בסנדקאות, היה מברר תחילה אם אין איזה סבא במשפחה שעדיין לא התכבד בזה, או אולי יש לחתן ראש ישיבה ש'יעלב' אם לא יקבל סידור קידושין. לא אחת היה קורה כאשר הרבי הגיע לסידור קידושין, וכשנכנס הבחין באיזה רב או ראש ישיבה ואדמו"ר היושבים באולם השמחות, מיד היה קורא למחותן שהזמינו, ובתקיפות אמיתית היה מבקשו בנחרצות שיכבד את אותו אדמו"ר וראש ישיבה, ומעשים שכאלו היו מעשים שבכל יום.

הרבי לא הסכים מעולם לקבוע שעת קבלת קהל, וכן היה מסרב בתקיפות שיהיו לו משמשים בביתו. הרבי היה פותח לבדו את הדלת ומרים בעצמו את הטלפון. במשך השנים נקעה נפשו להתווכח על כל גינוני הכבוד, ולעתים אף היה מפטיר שכבר אין לו כוח להתווכח על כך. עד שנים אחדות טרם הסתלקותו היה צועד לתפילה לבדו ללא גבאים. בתקופה האחרונה כשנצרך למי שיסייע לו, נענה ואמר בשברון לב: "הסבא היו אצלו כמה גבאים, אני נזהרתי מעודי שלא להשתמש בגבאים, נו, כתיב אל תיטוש תורת אמך".

(מתוך כתבה לדמותו ב'המבשר' תורני כי תצא תשע"א מאת הרב יוסף סופר)

לעתים דווקא אותם הורים תמימים, שהאמינו בתמימות לילדם ולא השתדלו להוכיח לו שהם יודעים בדיוק מתי והיכן התפלל... הם אלו שילדיהם המשיכו להתפלל ולהתנהג כראוי

לפעמים כדאי 'לעצום עיניים' - מאמר שביעי בסדרה המיוחדת מאת הרב פנחס ברייער שליט"א

כשאדם משמיע מילים טובות לעצמו, קל וחומר כששומעים מילים כאלו מהסובבים, כששומעים שוב ושוב מההורים שהם מאמינים שאתה צדיק, שאתה רוצה להיות טוב...

אבא ואמא בעיניים עצומות

זה נכון כשהכול בסדר, וזה חשוב עוד יותר כשקיימות חריקות בדרך!

חז"ל לימדו אותנו במסכת אבות: "ואל תשתדל לראותו בשעת קלקלתו". ילד העובר תקופה קשה זקוק לכוחות רבים כדי לשרוד ולא להתרסק. בתקופה כזו עלינו לשרד לו שוב ושוב שאנו עדיין מאמינים בו, ושמבחינתנו - הוא עדיין אותו צדיק, אהוב וטהור. רק זה יעניק לו כוח להתגבר.

לפעמים הורים המשדרים לילד שהם יודעים ה-כווול, שמאבא אי אפשר להסתיר, ושאמא רואה על המצח אם משקרים, מרוויחים בסך הכול שהילד יחליט: אכן... אתם צודקים... אין טעם לנסות להתנהג בבית כאילו הכול בסדר, כי ממילא אתם יודעים עליו הכול... כך בעצם כורתים את הענף שעליו רוצים לשבת.

אדרבה, לעתים דווקא אותם הורים תמימים, שהאמינו לילדם בתמימות שאכן הוא התפלל במניין לפני זמן קריאת שמע, ולא השתדלו להוכיח לנער שהם יודעים בדיוק מתי והיכן התפלל, הם אלו שילדיהם המשיכו להתפלל ולהתנהג כראוי... בילד יש חוש אמת פנימי. כשהוא מרגיש שמכבדים אותו על מה שאין בו, שמעריכים אותו על מה שלא מגיע לו, הוא מתמלא רצון פנימי למלא את הציפיות.

אם נודע לנו על התנהגות חריגה, עלינו לנסות לטפל בעקיפין, לא תמיד לשרד כי: אנחנו יודעים בדיוק מה המצב, ואין מה להסתיר מאתנו... דבר זה למדנו מפנייתו של הקב"ה לאדם הראשון בעניין אכילתו מעץ הדעת - בלשון שאלה, על אף שהעניין היה ידוע לו, כלשון רש"י שם (בראשית ג, ט): "אִיֶּכָה" - "יודע היה היכן הוא, אלא ליכנס עמו בדברים, שלא יהא נבהל להשיב אם יענישהו פתאום". למדים אנו מכאן יסוד, שגם אם יודעים - אין צורך להראות זאת.

המאמר הבא: איך להעלים עין ומה המיוחד בבית סבתא?

אחרי שהארכנו ביצירת בסיס לתקשורת, נקדיש מאמר זה לתקשורת עצמה.

באופן כללי, תקשורת בין הורים לילדים (בשונה משיחת רעים) מורכבת משני סגנונות: ביקורת ומחמאות. על אף שיש תועלת עצומה בתקשורת סתמית, בדיבורים על הא ועל דא, בתפקידנו כהורים אנחנו בעיקר מחמיאים או מבקרים. ננסה לחדד את הדברים, ולהבין מה התועלת מול ההפסד. ייתכן שחלק מהדברים מוכר, אבל אלו דברים הצריכים חיזוק וחינוך באופן קבוע.

ברור כי מטרתנו בהבעת הביקורת היא לשם חינוך, לתועלת הילד, אבל חשוב לעשות זאת במינון ובמקום הנכונים, ובמקביל, להגביר את תדירות המחמאות, וחלילה לא להגיע למצב של ביקורת קטלנית מדי.

הרבה לפני שהגיעו אומות העולם להבנה בדבר חומרתה של הפגיעה המילולית, כבר קבעו חז"ל כי היא חמורה מהפגיעה הפיזית; המרים יד על חברו נקרא רשע, ואילו המלבין את פניו - אין לו חלק לעולם הבא! בעוד שבכל הנוגע לפגיעה פיזית, טבע הבורא מנגנונים טבעיים המרפאים ומאחים כל כאב ופצע, הרי בפגיעות מילוליות - אין לנפגעים שום מנגנון מרפא, ובמקרים רבים תישארנה צלקות לנצח. ביקורת רבה מדי אינה מקדמת, אלא להיפך, הורסת וקוטלת. במילה ביקורת אנו מוצאים אותיות קבר. ביקורת היא בעצם קבר אחים להמון שאיפות וכוונות טובות, שהיו ואינן...

כהורים, אנחנו שואפים להביא את הילדים שלנו למקום טוב יותר, לראות אותם מחונכים יותר ומצליחים יותר, ולכן אנחנו מעירים ומבקרים. בכל זאת, פעמים רבות באפשרותנו לנסות להיות חכמים ולחנך בדרכים אחרות, לשנות כיוון, ולגדל את ילדינו באווירה מחמיאה ובונה.

על הפסוק "קדושים תהיו" פירשו חז"ל: "יכול כמוני? תלמוד לומר קדוש אני", ופירש הרה"ק מרוז'ין זצ"ל: "יכול כמוני!" יהודי יכול להגיע לדרגות גבוהות כמוני ממש, וזה על ידי "תלמוד לומר", תתרגל לומר לעצמך - "קדוש אני"... אני קדוש, אני מיוחד... אמירות אלו תהפוכנה אותך לקדוש. אם זה "עובד"

רוצים לקבל את 'לקראת שבת' מדי שבוע ישירות למייל? שלח מייל ל- dirshu@dirshu.co.il

סיפור לשון הרע לתועלת - הוא היתר או חובה?

הצטרפו אלינו ללימוד היומי בספר חפץ חיים

פרנסתו אם יספר לשון הרע לתועלת הצלת חברו, מבואר בבבא מציעא (לב, א) שאבידתו קודמת לאבידת חברו, וא"כ אינו צריך לגלות הדבר. וכן להימנע מלספר לתועלת מחשש שאם יודע שגילה יביא הדבר למחלוקת במשפחתו, דעת הגר"ח קניבסקי שיתנהג ב'שב ואל תעשה' ולא יגלה.

ומה דינו של סיפור לשון הרע על אביו או רבו לתועלת? בביאורים ומוספים מביאים כי דעת הגר"נ קרליץ שמותר, וכן מבואר בספר חסידים (סי' תתרפז) שאדם שיודע שהוריו אינם נוהגים בנאמנות בפקדונות המופקדים אצלם צריך להודיע כן למפקיד; אלא שאם המפקיד חכם והגון יגלה לו האמת, ואם אינו חכם והגון לגלות לו, יאמר לו רק שלא יתן בידם [וראה מגילה יג, ב].

לספר רכילות כדי להציל את עצמו, גם כן נחשב כסיפור לתועלת, כמבואר בחפץ חיים לעיל. אכן, אין זה אלא כשהסיפור הוא על מי שגרם לו עוול, אך באופן שאין תועלת בעצם הסיפור, אלא רק שהמעביד של אדם רוצה לפטר אותו אם לא יספר מי עשה דבר מסוים, והסיפור מועיל לו שלא יפטר, כתב הח"ח לעיל שאסור לו לספר מי עשה זאת, מפני שאין תועלת בעצם הידיעה מי עשה זאת.

ההלכות הנלמדות היום ב'חפץ חיים' (כלל ט' מהלכות רכילות סעיפים א-ב) עוסקות באופני ההיתר לספר רכילות לתועלת, ובחמשת התנאים הנדרשים להיתר זה.

כפי שעולה מדברי ה'חפץ חיים', במקרה של תועלת אין זה רק ה'היתר' - אלא חובה לספר, משום 'לא תעמוד על דם רעך'. לכן אין לאדם לפטור עצמו במקרים אלו מחובתו להציל את השני מנוק, בטענה שאינו רוצה להיכנס לחשש איסור, אלא עליו לעיין היטב באופני ההיתר ולבדוק האם עליו לספר וכיצד לעשות זאת באופן הראוי.

בביאורים ומוספים שבמהדורת 'דרשו' מציינים, כי מלשון ה'חפץ חיים' בסעיף זה משמע שאם אין ודאות, אלא רק ספק שיסובב דבר רע, אין צריך לספר. ויש שכתב (חלקת בנימין) דהיינו רק שאין חיוב לספר, אך במקום שאין ידוע לו הדבר בוודאות אלא רק שמע כן מאחרים, לא נאמר 'לא תעמוד'. ומ"מ כתב שם שמותר לספר את הדבר [אלא שיאמר לו שאינו בטוח בצדקת הדברים]. וראה עוד בביאורים ומוספים בענין זה, ומה הדין כאשר יש ספק אם תצא תועלת מסיפורו.

עוד מביאים בביאורים ומוספים כי במקום שיפסיד את

* תוכנית יומית מענייני דיומא

בהגשת הרב אברהם פוקס

* מידע כולל לנבחני דרשו על מועדי

המבחנים מסלולי הלימוד ועוד

* שיעורי משניות על מסכת

שביעית לתוכנית קניין שביעית

* שיעורי משנה ברורה לפי

סדר דף היומי בהלכה

* שיעורים על הדף היומי ועל כל

הש"ס ממבחר מגידי השיעורים

* שיעורים מבוארים בעיון לביאורי

תוס' על פי סדר הדף היומי

הכל במקום אחד

קו השיעורים של 'דרשו' *4992 או 077-2222-666

להתקשר לתורה מסביב לשעון

מאת הרבנים הגאונים שליט"א

הרב **מאיר שפורכר** שליט"א
הדף היומי בבלי • עברית
שלוחה 2

הרב **אליהו אורנשטיין** שליט"א
הדף היומי בבלי • עברית
שלוחה 2

הגה"ח ר' **אפרים סגל** שליט"א
הדף היומי בהלכה • אידיש
שלוחה 2

הגאון ר' **אריה זילברשטיין** שליט"א
הדף היומי בהלכה • עברית
שלוחה 1

הרב **יוסף מגנוז** שליט"א
הדף היומי בהלכה • צרפתית
שלוחה 2

הגה"ח ר' **מרדכי שלמה פריינד** שליט"א
הדף היומי בהלכה • אידיש
שלוחה 2

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

חייגו: *4992 או 077-2222-666

מדוע נוהגים לקדש את הלבנה דווקא במוצאי שבת?

לא תהיה אפשרות לקדש הלבנה מחמת שתהיה מכוסה בענן, וזמן קידוש הלבנה יחלוף ולא יוכלו עוד לקדשה בחודש זה. ויש אומרים שמיד בהגיע הלילה הראשון שניתן לקדש בו את הלבנה (ראה שם), יש לקדשה, מפני שלדעתם, אין להשהות קיום מצוה אף אם לאחר מכן ניתן יהיה לעשותה באופן מובחר יותר. ומנהג רוב ישראל כדעת השולחן ערוך והרמ"א, אך בתקופת החורף, במידה וקיים חשש כי כל הלילות הבאים יהיו מעוננים, עדיף לנהוג כדעה זו.

[שו"ע תכו, ב, משנ"ב ד-ו, וביה"ל ד"ה במוצאי; ביאורים ומוספים דרשו, 18]

לדעת השולחן ערוך והרמ"א, מצוה מן המובחר לקדש את הלבנה במוצאי שבת, (או במוצאי יום טוב, בחודש סיון), מפני שאז האדם מבושם ולבוש בבגדים נאים, כיאות לקידוש לבנה, הנחשב לקבלת פני השכינה. וקידוש לבנה במוצאי שבת, הוא אות של הצלחה לכל החודש. אולם, כאשר הלילה של מוצאי שבת הוא בתוך חמשה לילות לסוף הזמן (ראה תקציר למחרתיים), כלומר, שבלי לשישי שלאחריו כבר לא יוכלו לקדש את הלבנה - אין להמתין עד למוצאי שבת; מפני שאנו חוששים לרצף של (עד) חמשה לילות מעוננים שבהם

המקדש את הלבנה בליל שבת - האם רשאי לרקוד לאחר מכן?

ובחודש תשרי - לדעת הרמ"א אין לקדש עד לאחר יום הכיפורים, מפני שקידוש לבנה נחשב לקבלת פני השכינה, וצריך לקבלם מתוך שמחה, ואילו בימים אלו חרדים מן הדין, והשמחה אינה שלימה. ויש אומרים כי אדרבה, יש לקדש לפני יום הכיפורים, שמא זכות מצוה זו תכריע את הכף בדין ביום הכיפורים. וכן בחודש אב - לדעת הרמ"א אין לקדש את הלבנה עד לאחר תשעה באב, מפני ששרויים באבילות, ואסורים בשמחה; ויש חולקים.

[שו"ע תכו, ב, משנ"ב ח, ט וריב, שעה"צ יב-יג, וביה"ל ד"ה ולא; ביאורים ומוספים דרשו, 16, 21, 27 ו-28]

אין מקדשים את הלבנה בליל שבת ובליל יום טוב; ויש לדבר טעמים רבים על פי ההלכה ועל פי הקבלה. אולם, אם ליל השבת, או ליל יום טוב (ראשון של פסח, או ראשון של סוכות), הוא הלילה האחרון של זמן קידוש לבנה, יש לקדשה; אך אין לומר אלא את הברכה, ולא את יתר האמירות שנוהגים לומר בשעת קידוש לבנה (ראה תקציר למחר), וכל שכן שאסור לרקוד לאחר קידוש לבנה, כנהוג בימות החול. ויש אומרים שגם במקרה שהלילה האחרון שבו ניתן לקדש הוא במוצאי שבת, יש לקדש בליל שבת; ויש חולקים.

מהו העניין המיוחד לקדש את הלבנה דווקא במוצאי תשעה באב?

ויש זמן רב עד לסוף זמן קידוש לבנה. ומאידך, במוצאי תענית אסתר, כשהיא בזמנה, ב"ג באדר, לכל הדעות יש לקדש, משום שהתאריך סמוך מאוד לסוף זמן קידוש לבנה; ויש אומרים - משום ששרויים בו בשמחה (ברוב המקומות), שהרי הוא ליל פורים. ובכל מקרה שמקדשים במוצאי תענית - למעט במוצאי יום הכיפורים, שבו שרויים בשמחה כנ"ל - יש לאכול מעט קודם לכן, כדי שלא לקדש כשהוא מעונה.

לדעת הרמ"א אין לקדש את הלבנה במוצאי תענית, למעט במוצאי יום הכיפורים, שבו שרויים בשמחה. אך לדעת אחרונים רבים, במוצאי עשרה בטבת ותשעה באב יש לקדש, כיון שהתאריך קרוב לסוף זמן קידוש לבנה. ולדעת האריז"ל, בחודש אב יש לקדש דווקא במוצאי תשעה באב, מפני שהוא זמן לידת מלך המשיח, שיש למלכותו שייכות לקידוש לבנה, (ראה תקציר למחר).

[שו"ע תכו, ב, משנ"ב י-יא, ושעה"ח ח; וראה ביה"ל ד"ה קודם; ביאורים ומוספים דרשו, 22-23]

ובמוצאי צום גדליה (אף לדעה שמקדשים לפני יום הכיפורים, ראה לעיל) - לכל הדעות אין לקדש, כיון שהוא בתחילת החודש,

* לכתחילה צריך לראות את הלבנה לפני קידוש לבנה; וראייה באמצעות משקפיים נחשבת לראייה ביחס לכל ענין הלכתי הדורש ראייה טבעית, וכך גם בענינו.
* אין חובה ליהנות מאור הלבנה בשעת קידוש לבנה, אולם, צריך שניתן יהיה ליהנות ממנו בשעת הברכה, במקום בו עומד המברך.
* קטן שעתיד להפוך לגדול לפני סוף זמן קידוש לבנה - אינו צריך להמתין עד שיגדל, ורשאי לקדש בתחילת החודש.

מה שלמדנו לפני מאה ימים:

גוי ששכרו ממנו את רשותו לצורך 'עירוב חצרות' - האם רשאי לחזור בו ללא השבת דמי השכירות?

שהשכירות תחול למשך תקופה ארוכה; והקלו חכמים שבכוח טענה זו השכירות לא תתבטל, וניתן יהיה לעשות עירוב חצרות. ולדעת פוסקים רבים, השכירות בטלה גם ללא השבת דמי השכירות; ויש להחמיר כדעה זו.

ברם, לפני השבת הראשונה - אף אם הגוי חפץ להשיב את דמי השכירות, אינו רשאי לחזור בו, שהרי הסכים מתחילה לביצוע השכירות, והיהודי זכה בה, ועליה אפוא להתקיים לפחות לשבת אחת. ויש אומרים שאם היהודי טרם החזיק בחצר, רשאי הגוי לחזור בו בכפוף להשבת דמי השכירות.

[שו"ע שפב, ו, משנ"ב כג-כה, ושעה"צ כא-כב; ביאורים ומוספים דרשו, 41]

חצר שדרים בה יהודים וגוי, גזרו חכמינו ז"ל שלא יחול בה 'עירוב החצרות' אלא אם דיירי החצר היהודים ישכרו מהגוי את רשותו. ואם סיכמו על השכירות ללא הגבלת זמן - כל עוד שהגוי אינו חוזר בו, השכירות אינה בטלה. וכשהגוי חפץ לחזור בו - רשאי לעשות זאת מיד לאחר השבת הראשונה שבה חלה השכירות, כיון שביכולתו לטעון כי לא היתה כוונתו בשכירות זו אלא לשבת אחת.

ונחלקו הפוסקים בנוגע להשבת דמי השכירות: לדעת הרמ"א אם אינו משיב את דמי השכירות, אינו רשאי לחזור בו, כיון שהיהודי יכול לטעון כי דמי שכירות אלו ניתנו רק על דעת

הלוח היומי

ט"ז אלול | רבי אברהם אביגדור נחום ב"ר יצחק יעקב דן לנדא זצ"ל, אדמו"ר מסטריקוב

ביום זה בשנת תרצ"ט, החלה הפלישה לפולין על ידי הצורר היטלר ימ"ש. שלושה ימים לאחר מכן הכריזו בריטניה, צרפת, אוסטריה וניו זילנד מלחמה על גרמניה, וכך נפתחה מלחמת העולם השנייה. הסבל וההשפלה שעד אז היו נחלתם של יהודי גרמניה ואוסטריה, התרחבו כעת גם אל יהודי פולין, הי"ד.

יארצייט:

תרצ"ה: רבי פנחס חיים ב"ר אברהם זאב הלוי הורוויץ זצ"ל, מגרוסוורדיין, בעל פתחא זוטא.
תרצ"ט: רבי אליעזר מאיר ב"ר אברהם יהודה לייב שיפמן זצ"ל, אב"ד ניר לוגאש, בעל אם לבינה ותועפות ראם, ר"י ב'אויבער ווישאווא.

תשס"א: רבי אברהם אביגדור נחום ב"ר יצחק יעקב דן לנדא זצ"ל, אדמו"ר מסטריקוב.
תשנ"ד: רבי יחייא ב"ר מסעוד שניאור זצ"ל, מרבני מרוקו ורב שכונת מוסררה י-ם, בעל יש מאין.

הרה"צ רבי מענדל מלונדון זצ"ל סיפר: ראיתי ברוסיה אלמנה אחת שהיה לה בן קטן, ופעם אחת רחצה את בנה החולה באמבטיה בניגוד להוראת הרופא, והילד החל לגסוס. האישה שלא ידעה מה לעשות עם עצמה, תפסה את הילד וצוחה בבכי קורע לב: "מה עשיתי, מה עשיתי?!...!" והוסיף: "זוהי חרטה אמיתית על העבר". כשנרגעה מעט וקלטה את מצבה, החלה לבכות "מה אעשה...!" - "זו הקבלה על העתיד". וצריך לא להשאר עם ה-"מה עשיתי", אלא "מה עלי לעשות עכשיו".
(כי אתה עמדי חלק ג' עמ' קנו)

נשתדל להתחרט בחרטה עמוקה על עוונותינו - כאילו הפסדנו סכום כסף גדול -
ונקבל בקבלה אמיתית שלא לשוב עוד על מעשינו הרעים.

לפתוח את היום בטוב...

הצטרף אלינו וקבל את המייל היומי של 'דרשו'
'הפוח בכל יום' לתיבת המייל שלך

ככה מתחילים יום טוב במיוחד

סיפורים • חיזוקים • הלכה יומית • כתבות וראיונות • פרשת שבוע

להצטרפות נא שלחו מייל לכתובת

dirshu@dirshu.co.il

לתשומת לבכם: התמונות המוצגות כאן יש עליהם זכויות יוצרים ואין להשתמש בכל שימוש שהוא ללא היתר בכתב

העלון מופץ לזיכוי הרבים, אנא הימנעו מקריאה בשעת התפילה וקריאת התורה

דרשו | רח' הקבלן 45 ירושלים | 02-5609000 | לשאלות ופניות בכל נושא: dirshu@dirshu.co.il